

p a p e r s

I l'Àfrica què?

Rita Huybens i Iris Boadella

El cos de la dona com a camp de batalla

Caddy Adzuba

Els nens del carrer: el cas de la RDC

Gilbert-Ndunga Nsangata

Les altres amenaces a la regió del Nord Kivu: les polítiques agràries

Carles Soler

Rerefons: Entrevista a Dolorose Kafanya

Iris Boadella

Del cinema sobre l'Àfrica, al cinema africà

Muriel Giménez

- 2 Des de la junta...
Ens costa escoltar a Àfrica?
Rita Huybens
- 3 Opinió
I l'Àfrica què?
Rita Huybens i Iris Boadella
- 7 Retalls de premsa
- 8 Opinió
El cos de la dona com a camp de batalla
Caddy Adzuba
- 10 Opinió
Els nens del carrer: el cas de la RDC
Gilbert-Ndungu Nsangata
- 12 Opinió
Les altres amenaces a la regió del Nord Kivu:
les polítiques agràries
Carles Soler
- 15 Rerefons
Els actors locals a la
República Democràtica del Congo.
Entrevista a Dolorose Kafanya
Iris Boadella
- 18 Cinema
Del cinema sobre l'Àfrica, al cinema africà
Muriel Giménez
- 22 Bibliografia i Participació
- 23 Activitats
- 24 Contraportada

Revista Papers

Edita Lliga dels Drets dels Pobles
Tiratge 1.200 exemplars
Data d'edició Abril del 2010
Dipòsit Legal B-23019-2007
Consell de redacció Begoña Basterretxea, Josep Ramon Giménez,
 Rita Huybens, Albert Roig i Teresa Macià.

Revista quadrimestral
Impressió Vallès
Revisió Lingüística Núria Segura i Maria Pujol
LLIGA DELS DRETS DELS POBLES
Adreça Sant Isidre, 140 (Ca l'Estruch)
 08208 SABADELL

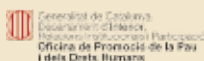
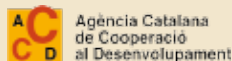
Telèfon 93 723 71 02
Fax 93 168 58 71
Web www.webdelspobles.org
Adreça electrònica info@dretsdelspobles.org
Horari d'atenció al públic De dilluns a divendres de 10 a 20 h.

Disposem d'una biblioteca especialitzada en drets humans, desenvolupament, cultura de pau, política, món àrab i musulmà.

La Lliga dels Drets dels Pobles no comparteix necessàriament l'opinió dels autors dels articles publicats en la revista.

La Lliga dels Drets dels Pobles agrairà la reproducció i divulgació dels continguts d'aquesta revista sempre i quan se citi la font.

Amb el suport de

Ens costa escoltar a Àfrica?

Rita Huybens

El desembre de 1995 sortí el primer número de la revista Papers on es parlava del seminari organitzat per la nostra entitat titulat: "I l'Àfrica, què?". En aquest número 46 de la nostra revista, i després de 15 anys, ens fem la mateixa pregunta "I l'Àfrica, què?"

Durant tots aquests anys, els mitjans de comunicació ens han "informat" una mica més sobre l'immens continent, sovint des d'una perspectiva negativa, de conflictes, de falta de desenvolupament, segons el nostre model occidental... i realment ens costa apropar-nos a la seva cultura, a la seva manera de viure, ens costa escoltar l'Àfrica, les seves veus. I quan finalment ho fem, descobrim una gran riquesa humana, uns valors profunds arrelats a les persones: tants estils de vida amb les seves particularitats que fan trontollar molts prejudicis establerts a priori.

Escoltar per conèixer, acompanyar per compartir el coneixement i les tecnologies, intercanviar cultures des del reconeixement de l'altre, en certa manera per oblidar-nos del desenvolupament i parlar de formes de vida. Connectar amb les forces defensores dels qui són oprimits, fent pressió davant dels nostres representants polítics. Criticar les realitats i actituds injustes de la nostra pròpia societat enriquida. Es tracta de conèixer i estudiar bé els conflictes que hi ha al món per prendre posició a favor dels més "indefensos". Només recordar que, si durant la Primera Guerra Mundial el 15% de les víctimes foren civils, i en la Segona s'arribà al 50%, en els conflictes de l'última dècada més del 80% de les víctimes són civils.

A tall d'exemple, la RDC -un país més gran que Europa occidental- és un país on s'estima que 10 milions de persones moren com a conseqüència de la colonització belga. La pobresa de la seva població -entesa com la falta d'accés als seus propis recursos i l'opressió imposada a nivell local i global- frena la seva participació en la vida social i política, ja que la seva lluita quotidiana és sobreviure. I malgrat aquestes condicions adverses, moltes persones s'organitzen i treballen colze a colze per construir un projecte polític, econòmic i social alternatiu, a partir de les seves realitats i la seva manera d'entendre la vida.

Tantes i tantes coses pendents, la impotència i la ràbia davant tantes i tantes injustícies més o menys conegudes. Però el fet de conèixer, el fet de saber allò que passa, també ens compromet a actuar, a no quedar-nos passius i a posicionar-nos.

I l'Àfrica què?

Rita Huybens

(Presidenta de la Lliga dels drets dels Pobles)

Iris Boadella

(Responsable de la campanya Congo perill de riqueses)

Parla, Àfrica, parla.
Però sigues tu, l'Àfrica
ignorada,
L'Àfrica dels ciutadans,
La que prengui la paraula,
No aquella dels buròcrates
de l'altra Àfrica,
L'Àfrica "oficial"
I recorda'ns
Allò que nosaltres no volem
saber
I que tu portes escrit en la
teva carn

Àfrica: entre la memòria i l'oblit.
Lluís Mallart i Guimerà.

Mapa de la R.D.C.

“El cost de les guerres a Àfrica, supera l'import de tota la ajuda al desenvolupament rebuda pel continent . Alemanya, Rússia i Xina són els països que venen més armes a països africans. L'esperança de vida a Àfrica ha baixat 4 anys des de l'any 1990”.
Jean Ziegler, expert de l'ONU.

Oblidem - sovint per interès i a consciència- que les societats africanes tenen les seves paradoxes. Que són canviants. Que la tradició i la modernitat conviuen amb els seus enfrontaments i els seus punts de trobada, cercant teixir les seves realitats ... I quan pensem en l'Àfrica ens venen al cap un munt d'estereotips a través d'imatges moltes de clarament negatives, com la fam, la guerra, la malaltia o la tragèdia. Situacions tristes i desoladores que sembla que no tinguin ni origen ni causa. Però tot el que passa aquí o allà sempre

té un motiu, una causa, per molt amagada que sigui. A través de les regles del comerç internacional, de l'insuportable deute extern, de l'explotació o tràfic d'armes, el sistema econòmic i polític mundial imposa límits als pobles africans per a escollir lliurement el seu propi model de desenvolupament o millor dit, de vida i de convivència amb el seu entorn. En aquest número de la revista, ens centrarem en la RDC, país que pateix un conflicte oblidat i que, com molts països africans, obtingué la seva independència als anys 60, després d'algunes dècades ▶

de colonització. Volem recordar la història més recent, la que ha tractat tan injustament la població .

La colonització belga.

La Conferència de Berlín, convocada conjuntament per França i Alemanya, es va celebrar entre el 15 de novembre de 1884 i el 26 de febrer de 1885. Les nacions assistents eren: Alemanya, Àustria-Hongria, Bèlgica, Dinamarca, Espanya, EUA, França, Gran Bretanya, Holanda, Itàlia, Portugal, Suècia, Noruega i Turquia. Cap país africà hi tenia representació. En el seu discurs, Bismarck (canceller prussià) assegurà que el propòsit de la Conferència era promoure la civilització dels africans obrint l'interior del continent al comerç. Després, definí els tres objectius específics de la reunió: la llibertat de comerç al Congo i Níger, acord sobre les formalitats per a una vàlida annexió de territoris en el futur i assenyalà, igualment, que no s'entraria en qüestions de sobirania. Afirmà que la Conferència serviria per a la causa de la pau i la humanitat...

En aquesta conferència de Berlín es va adjudicar el Congo, com a domini personal, al rei de Bèlgica, Leopold II. L'administració del territori va ser una explotació pura i dura dels recursos naturals per empreses belgues i estrangeres, sotmesa a un poder militar (La Force Publique) repressiu. El coure, entre d'altres, va ser el mineral més exportat a Hoboken (Bèlgica) on es refinava. El 1908, el Congo va passar a mans de Bèlgica i es va convertir en colònia belga.

La Force Publique, cruel i sanguinària

Es va constituir el 1886, com a exèrcit de conqueridors amb el pretext de lluitar contra l'esclavitud i les guerres tribals. De fet, amb el rei Leopold II, la "Force Publique" es va convertir en una força d'ocupació en sotmetre el poble congolès. Estava format exclusivament per oficials belgues i imposava en tot el territori una "Pax Bèlgica", poques vegades qüestionada. Leopold II també va contractar mercenaris europeus per

Patrice Lumumba

a servir els seus interessos. De fet, la Force Publique era un exèrcit privat que es va convertir en la força militar més important de l'Àfrica Central. A finals del segle XIX, comptava amb uns 19.000 homes. Tots els oficials eren blancs i els soldats rasos negres, contractats a la força i obligats a servir a la Force Publique per un temps mínim de 7 anys. Els reclutes, a vegades, es compraven a les autoritats de les tribus, en altres ocasions eren simplement segrestats. D'altres cops, els esclaus "alliberats" en els enfrontaments amb els traficants de la zona es lliuraven a l'exèrcit. La Force Publique actuava al mateix temps com a exèrcit d'ocupació i com a policia al servei de les empreses comercials.

1960 : la independència.

"En la història belga del segle XX, la descolonització del Congo és el capítol de la vergonya. (...) però res ha sigut tan imperdonable, tan criminal com l'espoliació al Congo i deixar abandonada la colònia amb totes les conseqüències tràgiques per a moltes i moltes persones" De Maskarade Manu Ruys.

Al 1957, la població autòctona organitzà diferents revoltes i manifestacions, sovint reprimides violentament per la Force Publique. Bèlgica es veu obligada a adoptar alguna mesura (ex: acordar el dret a l'associació) i neixen diferents partits: CONAKAT (reivindica la separació de Katanga, regió minera per excel·lència), ABAKO (a l'oest del país, amb Kasa-Vubu) i el Moviment

Nacional Congolès (MNC) de Patrice Lumumba que defensava la unitat del Congo.

El desembre de 1958, el dirigent panafricanista de Ghana, Kwame Nkrumah, convoca a Accra la Conferència dels Pobles Africans. Lumumba hi assistí com a representant del Congo. En tornar a casa, parlà davant d'una multitud de persones a Kinshasa, i en un discurs, coherent, dur, en clau revolucionària, exigí la independència del Congo. Aquesta concentració provocà mobilitzacions a la ciutat. La policia hi intervingué i Lumumba fou detingut poc després, considerat responsable dels aldarulls.

Més tard, quan viatjà a Bèlgica per a negociar la declaració d'independència, Lumumba es negà rotundament a lliurar les riqueses del seu país a les companyies multinacionals belgues i nord-americanes. Aquesta posició fou considerada com la seva sentència de mort. El maig 1960 (Lumumba tenia 35 anys) guanyà les eleccions i el 23 de juny esdevingué primer Ministre (Kasa Vubu era president). S'adoptà un sistema parlamentari.

La independència del país se celebrava l'1 de juliol 1960. Però el resultat polític de les eleccions fou enormement inestable. El pla de Kasa Vubu no era mantenir la unitat del país i amb Moisès Tshombé (amb el suport Bèlgica) promogué la secessió de la província de Katanga (centre de les explotacions mineres, en mans d'empreses belgues i internacionals), però Lumumba estava decidit a formar un govern central fort.

Els enfrontaments entre les diverses faccions foren constants i violents. Lumumba ("acusat" de ser comunista) obstaculitzava la política i els interessos d'Occident que mai renuncià a un control indirecte i sovint directe sobre el continent i les seves antigues colònies. Els grans monopolis continuaven controlant els recursos naturals i la burocràcia de l'Estat. Movien els fils de la política interna del Congo mitjançant "fidels" com per exemple el president Kasa Vubu i el general Mobutu, home dels serveis

secrets belgues des de la seva època d'estudiant i després, considerat de la CIA nord-americana.

Des de Bèlgica, Estats Units amb la complicitat de Nacions Unides -que hagueren d'intervenir d'urgència- s'organitzà i portà a terme la detenció, tortures i posterior assassinat de Patrice Lumumba i de dos col·laboradors seus. Amb la desaparició de Lumumba també desapareixia l'opció real de la independència del Congo.

Mesos abans de morir, Lumumba va declarar *"si em maten demà, serà perquè un blanc haurà armat un negre"*.

Joseph Désiré Mobutu: 30 anys de dictadura.

El 1961, es forma un nou govern amb Adoula com a president. Els principals dirigents del govern de Stanleyville hi figuraven, però no els secessionistes de Katanga (actualment Shaba). Des del 1961, l'ONU intentà integrar Katanga dins del govern, i malgrat tres intents fallits, el 1963 aconseguí reabsorbir la secessió.

Amb Tshombé com a Primer Ministre, la inestabilitat i les rivalitats polítiques foren constants i Mobutu home apreciat per les potències estrangeres, sabé aprofitar-se de

les diferències polítiques, primer de Kasa-Vubu i Lumumba, i després de Kasa-Vubu i Tshombé. Alguns el titllaren "d'agent de la CIA" o de delator.

El juny de 1963, Mobutu arribà a Washington per a realitzar-hi una visita de dues setmanes. Al jardí de la Casa Blanca, Kennedy li digué "General, si no fos per vostè, tot s'hauria destruït i els comunistes s'haurien fet amb el poder" (Madeleine G. Kalb, *The Congo cables: the cold war in Africa from Eisenhower to Kennedy*, New York, Macmillan, 1982., p. 371).

El sistema polític parlamentari establert al Congo fou eliminat pel cop d'estat del 25 de novembre de 1965 i marcà l'arribada al poder de Mobutu, sense ser elegit pel poble. En 1967, creà el partit únic "El Moviment Popular de la Revolució" que suposà la fi de la llibertat política i social i la imposició del monopoli del poder.

Mobutu pogué mantenir-se al poder gràcies al suport dels Estats Units. Manu Ruys (periodista belga) comenta que *"L'ambaixada americana a Kinshasa va esdevenir un bastió de la CIA a l'Àfrica Negra. El futur president americà, George Bush, va mantenir, com a director de la CIA, bones relacions amb el mandatari zairès. Mobutu sempre va ser un peó dels americans que veien el Zaire com una dictadura sana, amb la qual podien comptar"*.

Mobutu va centralitzar el poder d'Estat i reprimí de manera violenta les reivindicacions de les diferents regions del país. El nepotisme, la corrupció, la ineficàcia i el culte a la personalitat el convertiren en un dels dictadors més sanguinaris del segle XX. La doctrina de Mobutu es fonamentà en la "autenticitat" del Zaire. Canvià el nom del país - de Congo a Zaire -, nacionalitzà tota l'economia i suprimí totes les llibertats (les sindicals, les d'associació...) exercint una violència constitucional sense límits. El 1978, per exemple, més de dos mil camperols foren assassinats, penjats públicament o executats (Tribunal ▶

Permanente de los Pueblos sobre Zaire).

Al mateix temps, durant aquesta època el deute extern del país creixia considerablement, així com la riquesa personal de Mobutu.

Joseph Stiglitz, ex vicepresident del BM i Premi Nobel de Economia afirma:

“Quan el FMI i el BM prestaven diners a Mobutu sabien (o haurien d’haver sabut) que aquestes quantitats, essencialment, no servirien per a ajudar als pobres del país, sinó per enriquir a Mobutu. Es pagava a aquest dirigent corrupte perquè

mantingués el seu país fortament alineat amb Occident”.

El 1997, el deute extern ascendia a 12.000 milions de dòlars i la fortuna personal de Mobutu era de més de 8.000 milions de dòlars.

Finalment, Mobutu hagué d’afrontar diverses rebel·lions a les regions orientals del país. Les pogué controlar (amb el suport dels Estats Units) però, la rebel·lió liderada per Laurent Kabila (pare del actual president Joseph Kabila), de l’ètnia tutsi aconseguí el control de les regions orientals i derrocà el règim de Mobutu que s’exilià al Marroc.

Fonts

Bertaux Pierre *Historia Universal siglo XXI África, desde la prehistoria hasta los Estados actuales. Volumen 32*.

Cortés López José Luis *Historia Contemporánea de África Desde 1940 hasta nuestros días* Editorial Mundo Negro 1995

De Witte Ludo. *El asesinato de Lumumba*. Crítica Barcelona 2000

Ruys Manu. *Achter de Maskerade*. Uitgeverij Pelckmans. 1996

Ryszard Papuscinski. *Ébano. Crónicas*. Anagrama 2000

Schatzberg Michael G. *Mobutu or chaos: The United States and Zaire, 1960-1990 Archives Lumumba*, Institut Africain/Cedaf à Tervuren.

Cronologia: història des de la caiguda de Mobutu fins a l’actualitat

Iris Boadella

1994: Crisi dels Grans Llacs

Juliol del 1994: El genocidi ruandès provoca un èxode massiu de refugiats que s’escapen de la guerra i entren al Zaire. Entre els refugiats hi ha soldats ruandesos responsables de matances, i això provoca focus de tensions a l’est del país.

Juny del 1996: Els enfrontaments interètnics s’agreugen a la regió est del país, a la zona del Kivu.

1996-1997: Caiguda de la dictadura de Mobutu Sese Seko

Octubre del 1996: Creació al Kivu de l’Aliança de Forces Democràtiques per a l’Alliberament de la RD del Congo (ADFL), encapçalada per Laurent-Désiré Kabila. El seu objectiu declarat és derrocar Mobutu. S’inicia l’avanç de l’ADFL amb el suport de Burundi, Ruanda i Uganda.

19 de febrer del 1997: El Consell de Seguretat de l’ONU (Resolució 1097) adopta un pla de pau de 5 punts, en el qual es demana el cessament immediat de les hostilitats al Zaire. Aquest pla de pau serà acceptat per Mobutu i el seu govern, però rebutjat pels rebels.

16 de maig del 1997: Mobutu i els partidaris que queden a Kinshasa abandonen la capital del país davant l’avanç dels rebels. El destí final de Mobutu serà el Marroc, on morirà al setembre de 1997.

17 de maig del 1997. L’AFDL conquereix Kinshasa i Kabila s’autoproclama president de la República Democràtica del Congo, nou nom amb què es coneixerà el país.

1998-2003: Govern de Laurent-Désiré Kabila

L’any 1998 Kabila perd el suport dels seus antics aliats (Ruanda, Uganda i Burundi), que van envair la RD del Congo sota el pretext de garantir la seguretat de les seves fronteres—també tenien altres qüestions subjacents aquests països com l’explotació dels recursos naturals. Aquests van donar suport a diversos grups armats (RDC per part de Ruanda i MLC per part d’Uganda) contra el govern de Kabila, que al mateix temps va rebre el suport d’altres països (Namíbia, Angola, Zimbabwe, el Sudan i el Txad).

13 i 14 de setembre del 1998: La cimera anual de la Comunitat del Sud d’Àfrica per al Desenvolupament (SADC) reconeix la intervenció de Zimbabwe, Angola i Namíbia en suport del govern de Kinshasa i condemna Ruanda i Uganda pel seu suport als rebels de la RD del Congo. **L’explotació i el control dels recursos naturals s’ha convertit en un poderós motor de guerra.**

L’Acord de Lusaka

10 de juliol del 1999. Els presidents de la RD del Congo (Kabila), de Zimbabwe, d’Angola, de Namíbia, de Ruanda i d’Uganda firmen l’Acord de Lusaka. Posteriorment, aquest

acord serà firmat pels grups rebels.

23 de febrer del 2000: A Lusaka, els països implicats i els grups rebels concreten l’1 de març de 2000 com a data d’inici de la implementació de l’acord d’alto el foc.

Missió d’Observadors de Nacions Unides a la RD DEL CONGO

15 de gener del 2001: El nou president de la RD del Congo, Joseph Kabila —que arriba al poder després de l’assassinat del seu pare, Laurent-Désiré, al gener— pren part per primera vegada en les cimeres sobre la RD del Congo a Lusaka, conjuntament amb quatre dels països implicats en el conflicte i amb els grups rebels. S’anuncia el desplegament de 17.000 soldats observadors de Nacions Unides per al manteniment de la pau a la RD del Congo (MONUC), i es designa Sir Ketumile Masire com a facilitador del diàleg intercongolès.

17 de desembre del 2002: Després de diversos intents fallits, totes les parts implicades en la guerra de la RD del Congo firmen un acord a Pretòria per compartir el poder en un govern de transició que orientarà la RD del Congo cap a les seves primeres eleccions democràtiques des de 1960.

6-30 de març del 2003: Després d’11 dies de converses a Pretòria, els delegats adopten un esborrany de constitució i un memoràndum per a la seguretat i les qüestions militars durant el període de transició. Pel que fa a la integració dels grups rebels en les Forces Armades de la RD del Congo i les mesures de seguretat durant el període de transició, només el grup rebel RDC firma l’Acord de Pretòria.

Primeres eleccions en 40 anys

Juliol del 2006: Es celebren eleccions lliures després de 40 anys d’independència.

Febrer del 2007: Es configura el nou govern posterior a la transició (sense presència de l’oposició política ni d’antics grups armats).

Els Acords de Goma

Gener del 2008. La formació del nou govern l’any 2007 no va frenar la inestabilitat política ni la persistència de la violència a l’est del país. Es celebra a Goma la Conferència sobre la pau, la seguretat i el desenvolupament de les províncies del Kivu Nord i Sud. Malauradament al llarg d’aquell any els acords van ser vulnerats i no van cessar les violacions contra els drets humans.

Fonts i més informació

Pàgina web de la campanya: www.perillderiqueses.org
Guia “Congo, perill de riqueses. Un conflicte per l’Alta tecnologia”.

La fiebre del coltán: El imperialismo continúa

En las provincias del este de Congo Kinshasa se encuentra el 80 % de las reservas mundiales de coltán. Allí han puesto sus ojos las grandes multinacionales, en un fenómeno que la misma Madeleine Albright denominó como “la primera guerra mundial africana”[...] De acuerdo a lo que parecen ser propiedades físico-químicas “mágicas”, este mineral es fundamental para las industrias de aparatos electrónicos, centrales atómicas y espaciales, misiles balísticos, video juegos, aparatos de diagnóstico médico no invasivos, trenes sin ruedas (magnéticos), fibra óptica, etc.. Sin embargo el 60 % de su producción se destina a la elaboración de los condensadores y otras partes de los teléfonos celulares. El coltán permite que uno de los sueños occidentales se haga realidad, con él las baterías de los minicelulares de bolsillo mantienen por más tiempo su carga, ya que los microchips de nueva generación que con él se elaboran optimizan el consumo de corriente eléctrica. Después de ser usado en un principio para los filamentos de las “lamparitas”, luego fue reemplazado en esta función por el más barato y accesible tugsteno, y parecía condenado al olvido.

Sin embargo en las últimas décadas el valor volvió a preñar al coltán, volvió a darle vivacidad, a convertirlo en mercancía [...] El gran aumento de la demanda ha hecho establecer un mercado ilegal paralelo en el África central. Nótese el resultado de esta nueva “fuerza del mercado”: 3 millones de muertos en cuatro años. Veamos. Para muchos países africanos, a finales del siglo XX, la devaluación de los productos agrícolas, y la desertificación, provocaron una fuerte revalorización de sus recursos mineros, nueva fase del errante camino para relacionarse con el mercado internacional. En las provincias del este de la República Democrática del Congo (RDC, Zaire), consideradas por la UNESCO reservas ecológicas de gran importancia, se encuentra el 80 % de las reservas mundiales de coltán. Allí han puesto sus ojos, sobre todo en los últimos diez años, las grandes multinacionales: Nokia, Ericsson, Siemens, Sony, Bayer, Intel, Hitachi, IBM y muchas otras. Se han formado en la zona toda una serie

de empresas (muchas de ellas “fantasmas”) asociadas entre los grandes capitales transnacionales, los gobiernos locales y las fuerzas militares (estatales o “guerrilleras”) para la extracción del coltán y de otros minerales como el cobre, el oro y los diamantes industriales [...]

En 1997 fue derrocado el presidente congoleño Mobutu Sese Seko, de estrecha relación con los capitales imperialistas de origen francés. Kagame (sic), actual presidente de Ruanda, quién estudió en centros militares de EE.UU. e Inglaterra, y Museveni, presidente de Uganda, país considerado por Washington, un ejemplo para las naciones africanas, lideraron la conquista de la capital de la RDC, Kinshasa, y pusieron a cargo de este país a un amigo, Laurent Kabila. En un nuevo reparto se dispusieron concesiones mineras para empresas varias entre las cuales figuran la Barrick Gold Corporation, de Canadá, la American Mineral Fields (en la que Bush padre tenía intereses) y la surafricana Anglo-American Corporation, todo ello en desmedro de las antiguas “concesionarias” francesas.

En los años transcurridos hasta hoy han disputado la guerra dos bandos no demasiado estrictos. Ruanda, Uganda y Burundi, apoyados por los EE.UU., solventados por créditos del FMI y el Banco Mundial, y ligados a varias milicias “rebeldes” con nombres exóticos (Movimiento de Liberación del Congo, Coalición Congoleña para la democracia), por un lado, y la RDC (liderada por uno de los hijos de Kabila, luego de que su padre fuese asesinado por ruandeses), Angola, Namibia, Zimbabue y Chad y las milicias (hutus y maji-maji) correspondientes, por otro. En 1999 se establecieron las líneas divisorias entre las fuerzas opuestas, en el Acuerdo de Lusaka, una suerte (siempre provisional) de reparto del territorio, a la usanza de la Conferencia de Berlín de 1885, donde las potencias europeas se distribuyeron el continente para facilitar el saqueo y explotación. Una de las posibilidades futuras es, entonces, la partición de la RDC. Si todas estas naciones se disputan el control del territorio, desde otra perspectiva son las propias corporaciones las que están repartiéndose la zona [...] Las grandes empresas financian, por supuesto, a las distintas fuerzas militares, que montadas en los preexistentes conflictos interétnicos, sostienen una guerra por el control de las minas, en la que en los últimos cuatro años han muerto entre 2,5 y 3 millones de personas [...] Sobre la tumba de los 2000 niños y campesinos africanos que mueren por día en el Congo, podemos, distraídos, seguir usando nuestros celulares.

© afrol News / Ramiro de Altube ■

El cos de la dona com a camp de batalla

Caddy Adzuba

Periodista de la República Democràtica del Congo, fundadora de la xarxa Un Altaveu per al Silenci

(Arxiu Soler)

La violència sexual contra les dones

Diferents informes internacionals parlen de més de 500 mil dones víctimes de violència sexual en el conflicte de la RDC, amb 40 dones violades cada dia després del començament de les hostilitats. Però, les organitzacions locals i les sinergies de les dones congolesees contra la violència sexual estimen que la major part de les dones violades queden a l'anonimat per por de represàlies per part dels rebels.

En el marc més ampli de la guerra

que afecta l'est de la República Democràtica del Congo, les parts implicades dirigeixen una altra guerra: la de la violència sexual contra les dones i les filles. A mesura que les activitats militars augmenten a una regió, les violacions i altres crims contra les dones i les nenes segueixen la mateixa progressió.

En determinants casos, els soldats i els combatents han violat les dones i les nenes en el marc d'un atac més general durant el qual han matat i

ferit civils, així com robat i destruït els seus béns. En el cas d'atacs més locals, els individus o petits grups de soldats i de combatents també han violat les dones i les nenes que han trobat als camps, al bosc, al llarg de les carreteres o casa seva.

La guerra que ha devastat aquesta regió de manera intermitent des del 1996 ha destruït l'economia local. Forçades per l'extrema pobresa, les dones que subministraven els recursos per mantenir a les seves famílies en

vida, han continuat anant als camps per tal de cultivar, als boscos per fer carbó o al mercat per vendre els seus productes tot i que aquestes activitats les exposen a la violència sexual. Els soldats i els combatents han atacat aquestes dones i nenes així com altres que havien fugit dels combats per viure en estructures temporals i fràgils, al bosc. En nombrosos casos, els combatents han segrestat les dones i les nenes i les han conduït a les seves bases, al bosc, forçant-les a proporcionar serveis sexuals i treball domèstic, a vegades per períodes de més d'un any.

Alguns han matat les seves víctimes a l'instant mentre que altres, les han deixat morir a conseqüència de les ferides rebudes.

El cos de la dona ha esdevingut un camp de batalla

La violència sexual perpetuada a les dones de la RDC ha excedit tots els límits de l'imaginable i nombroses persones no accepten creure que aquesta crueltat sigui possible. És per aquesta raó que els lingüistes han de trobar nous termes per designar el que estem vivint al Congo, i sobretot a les províncies de l'est de la regió, tocades per aquest fenomen.

Quina és la especialitat dels violadors de la RDC? Per què a tot el món, la dona ha patit violències físiques i a més a més les violacions?

Sí, la violació contra la dona no és un fet que dati del segle XXI. En altres temps les violacions contra la dona congoleesa eren actes aïllats i més aviat estranys ja que les investigacions proven que els costums congolesos consideraven la violació com un crim sancionador per la tradició. Hi ha dialectes locals on

la paraula violació no té designació pròpia. Existeixen proverbis que demostren que la violació era un tabú i que la dona tenia un estatus especial que la protegia per la llei de la guerra. Tot per explicar que la violació era un acte aïllat i estrany.

El fenomen de la violació conegut en aquesta forma té 14 anys a la RDC, comença amb la guerra de 1996 fins a l'actualitat i no para de créixer. La introducció en els òrgans sexuals de les dones de diversos objectes afilats (ganivets, armes de foc, trossos de fusta, trossos de vidres, pedres, paquets cremats), productes tòxics, o el clitoris tallat amb ajuda d'objectes afilats bruts, fan que les dones perdin en aquestes ocasions les parts íntimes dels seus aparells reproductius.

Les xifres actuals disponibles de les associacions de dones i les organitzacions internacionals de defensa dels drets humans, entre altres Human Rights Watch, Amnistia Internacional, Advocats sense Fronteres, fan un balanç de més de 300 mil dones violades, de les quals 53 % són violacions col·lectives, és a dir les dones violades per més de 5 homes armats, 45% han servit d'esclaves sexuals a homes armats i retingudes diversos mesos a la selva. Aquests informes precisen que les xifres no diuen res davant la magnitud de la situació.

La inestabilitat del país i la guerra fan que els pobles quedin tancats, aïllats i que les víctimes quedin segrestades sense cap tipus d'ajuda. La dona més jove que ha estat violada a la RDC tenia 3 mesos i la dona més gran, 82 anys. Hi ha dones que desapareixen, i d'altres que són esclaves sexuals fins al moment en què us estic parlant.

Sovint ens preguntem: per què els violadors actuen així?

Aquesta pràctica és una arma de destrucció massiva. La violència

sexual ha estat utilitzada com una arma de guerra per la majoria de forces implicades en aquest conflicte: els combatents rebels hutus ruandesos, els soldats ruandesos, els combatents de les forces que s'han oposat al govern central, els rebels ugandesos o de Burundi. El motiu d'aquestes actuacions és aterrir a les comunitats i forçar-les a acceptar el seu control, o castigar-les per una col·laboració, real o suposada, amb les forces adverses, en particular si han estat recentment atacats per aquestes forces.

Les conseqüències d'aquesta situació victimitzen cada vegada més les dones congoleeses

- En l'àmbit sanitari, 66% de les víctimes estan malaltes, traumatitzades, pateixen VIH.
- En l'àmbit social, la violència sexual ha aconseguit trencar la cadena familiar: el marit que té por del VIH, rebutja la dona i els infants que han assistit a la violació de la seva mare, les germanes que fugen de casa. Els infants nascuts de la violació inquieten a la comunitat.
- En l'àmbit econòmic, és reconegut que la dona congoleesa porta la càrrega familiar.

Com que en francès s'ha trobat una paraula per explicar la pràctica que extermina les persones en general - GENOCIDI-, se n'ha de trobar igualment una altra per parlar de l'exterminació específica de la dona, potser en podríem dir **femenicidi** ja que cada dia 40 dones congoleeses són violades. ■

Aquest article té una extensió superior que per motius d'espai no s'ha pogut incloure en la seva totalitat a la revista. Amb tot, el podeu consultar sencer a la pàgina web de la campanya Congo: perill de riqueses: www.perillderiqueses.org

Els nens del carrer: el cas de la RDC

Gilbert-Ndungu NSANGATA

Director de Cine i Teatre

Interventor social/Associació "OKAPI"

(Arxiu Nsangata)

“Si destapéssim l’olla del món, el seu clam faria recular el Cel i la Terra. Perquè ni la Terra ni el Cel ni cap de nosaltres ha mesurat de debò l’envergadura espantosa de la desgràcia dels nens, ni el pes dels poders que els trepitgen”

Edmon Kaiser

Els nens del carrer, a la República Democràtica del Congo, són un veritable fenomen social. L’anàlisi d’aquest fenomen revela índexs que permeten comprendre molt bé la història passada i, sobretot la recent, de l’evolució social d’aquest gran país.

Dels “Ballados” als “shegués”

És a l’inici dels 80 que es comença a veure a les grans ciutats, especialment a Kinshasa, la presència d’un nombre cada vegada més gran de grups de joves que dormen al carrer, als mercats, ocupant els edificis abandonats i fins i tot els cementiris. En aquell moment els anomenen “Ballados”, “Yankees”. La seva aparició posava en evidència la fallida de l’Estat i la política social mobutista (del President Mobutu Sese Seko). Al llarg de tot el seu regnat, el règim de Mobutu no va oferir mai els mitjans per establir una política

familiar digna d’aquest nom, i menys encara estructures apropiades per a la joventut en termes d’educació i futur.

A l’inici dels anys 90 el fenomen s’intensifica i pren altres dimensions. Es forma una nova categoria de ciutadans, organitzada en bandes ben estructurades i amb les seves pròpies regles, dures, a vegades violentes, que són respectades al peu de la lletra. Hi ha un cap suprem, habitualment el de més edat de la banda, o a vegades el que té més experiència al carrer. Mentrestant, les primeres generacions de nens del carrer, per la seva banda, han començat a procrear. Trobem, així, al carrer nens d’una edat que oscil·la entre els 3 i els 18 anys. Avui els anomenen els “SHÉGUÉS”, neologisme que procediria de Che Guevara i que fa d’aquests nens uns guerrers. Són guerrers per la seva capacitat de sobreviure i de defensar-se en una societat que els és hostil.

N'hi ha més de 300.000 a Kinshasa. Ningú en coneix la xifra exacta.

La vida dels “Shégués

Els “Shégués” s'enfronten a una quotidianitat dura caracteritzada per la seva exposició permanent a la intempèrie i a totes les formes d'actes delictius. Vida miserable indescriptible la d'aquestes persones amb les quals ens trobem, tant de dia com de nit, a ferralles de cotxes, a les grans artèries de les ciutats, dins les construccions inacabades i als mercats. En tenen prou amb el furt, i d'allò que treuen de remenar les escombraries o de la mendicitat. Es lliuren a la prostitució i resten a mercè de les malalties infeccioses i de transmissió sexual. Les noies, vulnerables, són víctimes de violacions i explotades pels adults del mateix cercle on viuen o vinguts de fora. En aquesta selva sense nom no tenen accés a l'aigua potable ni a l'electricitat. En la seva ociositat permanent, es lliuren al tabac, fumen herba i consumeixen droga dura. Els més optimistes es dediquen als treballs domèstics (renten plats, renten roba o fan compres), a canvi d'una mica de diners per alimentar-se.

Els que poden practiquen el comerç ambulant, netegen les sabates dels vianants o vigilen els cotxes aparcats.

Des que vam començar a preparar la realització del documental sobre els nens del carrer del poblet d'Inkisi, a 150 quilòmetres al sud de Kinshasa, ens vam adonar que les històries d'aquests nens s'assemblen i coincideixen. Tots diuen que són al carrer perquè no tenen ningú que se n'ocupi. “Quan la meua mare va morir, el meu pare es va casar amb una altra dona que va venir amb els fills tinguts en un altre matrimoni. Me'n vaig adonar aviat que aquesta dona s'ocupava només dels seus fills i que no sempre em donava de menjar. El meu pare tampoc em volia escoltar, així que vaig preferir marxar...” ens va dir Chagui, de 14 anys. “Em van deixar amb la germana de la meua mare, i a ella la va convèncer la seva església que jo era la causa dels seus mals. Tota la família estava

(Arxiu Nsangata)

contra meu. Així que no puc tornar-hi, encara que no sigui feliç”, ens confessa Chance, de 12 anys.

La tradició, les anomenades esglésies “de despertar”, la política i la misèria

Durant els anys 90 la crisi endèmica i estructural que ve del 1980 s'ha vist reforçada pels continus conflictes armats que han tingut uns efectes devastadors sobre l'entorn i la societat. Les violacions dels drets humans, en particular dels nens i les dones, han tingut repercussions profundes en el si de la població.

La pobresa i la misèria han esdevingut el terreny fèrtil per al desenvolupament i la multiplicació de sectes i esglésies anomenades “de despertar” que exploten de forma malsana l'herència cultural i espiritual africana per aconseguir els seus objectius. És en aquestes sectes i esglésies que el fenomen dels “nens anomenats bruixots” s'ha vist ampliat.

En efecte, “debilitades” per les vicissituds de la vida o dividides per problemes de tot tipus, les famílies reneguen dels seus fills i, per justificar la seva manca de responsabilitat, els titllen simplement de bruixots, amb l'aval de pastors que veuen en alguns nens uns dimonis o el diable. La bruixeria és un crim imperdonable. Abans, només les persones grans, en tant que “no rendibles”, eren acusades de bruixeria i la seva sort, en general, fins i tot als nostre dies,

és la mort. Avui dia s'han conformat amb els vulnerables, és a dir, els nens. Ells que encara tenen la necessitat de la protecció dels adults han esdevingut el boc expiatori als ulls d'una població que ja no sap assumir les seves responsabilitats. Porten la càrrega pesada del fracàs dels adults.

Però en aquesta bretxa s'ha infiltrat també l'home polític, que ha calculat els beneficis que podia reportar-li el fenomen “Shégués”, arribant a utilitzar-lo com a escut humà a fi de pertorbar qualsevol manifestació massiva. De l'estatus de nens del carrer han passat al de militants o joves soldats de carrer fidels a un candidat a la presidència de la RD del Congo. Aquests nens eren en primera línia a les últimes eleccions per repartir samarretes o penjar pancartes dels polítics. Manipulables i obedients a voluntat, han servit d'elements pertorbadors quan han ocasionat aldarulls amb les forces de l'ordre o han portat a terme actes de vandalisme com el llançament de projectils.

El fenomen dels nens del carrer és una realitat inherent a les grans ciutats dels països subdesenvolupats. És una de les seves “marques”. El subdesenvolupament tanca les seves víctimes en una existència sense esperança, ja que el seu tancament s'allarga. Se senten condemnades de per vida. Fugir-ne sembla impossible: les barreres de la misèria fan de barricada per qualsevol perspectiva d'una vida millor per ells mateixos i, el que és més dolorós encara per ells, pels seus fills. ■

Les altres amenaces a la regió del Nord Kivu: les polítiques agràries

Carles Soler

membre de Veterinaris Sense Fronteres

(Arxiu Soler)

La República Democràtica del Congo, i molt particularment la zona de Nord Kivu, després d'anys de conflicte armat, es troba en una situació de fràgil equilibri. Passades les eleccions generals de l'any 2006, i després d'un període també conflictiu, a inicis de l'any 2008 es van signar diversos acords de pau entre diversos grups armats que operaven en Kivu. Malgrat tot la situació continua sent inestable: la regió pateix encara les conseqüències de conflictes armats puntuals, i després de dècades de conflicte armat, la zona es troba amb un panorama de pobresa remarcable.

En aquest context, i tenint en compte que més del 70% de la població viu directament de la producció agrícola i ramadera, aconseguir realitzar polítiques de gestió de terres,

agrícoles i ramaderes reeixides és una condició imprescindible per a l'estabilitat de la regió.

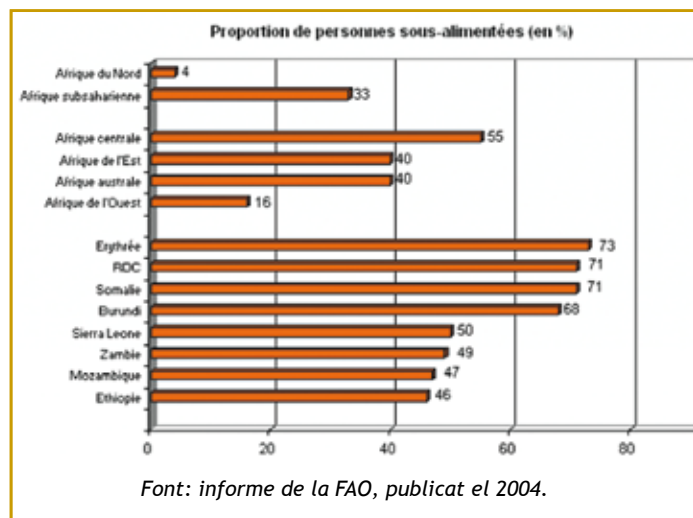
En els darrers anys existeix la voluntat política manifesta de relançar el procés d'obertura econòmica cap a l'exterior, integrant plenament el sistema econòmic en el sistema internacional.

L'obertura a l'exterior i la liberalització de les condicions comercials suposa un gran repte per al sector agrícola i ramader del país, format majoritàriament per habitants rurals amb un sistema agrari i ramader de subsistència i comercialització de proximitat. De les polítiques comercials internacionals que signi República Democràtica del Congo, i les polítiques rurals que es portin a terme en els pròxims anys, depèn en bona mesura del sistema

de vida d'una immensa part de la població. L'èxit en la disminució de la pobresa, i el compliment dels Objectius del Mil·lenni, passa, doncs, en bona part, per l'èxit de les noves polítiques agràries i ramaderes.

El context polític ha condicionat fortament la situació econòmica i el desenvolupament del sector agropecuari del país. En l'actualitat el país importa un gran volum de productes agrícoles respecte al total de les importacions - gairebé un 82%-, el que evidencia una situació anòmala en un país amb unes condicions naturals adequades per a ser autosuficient. Segons les últimes estadístiques disponibles, actualment RDC és un país importador net d'aliments, amb un dèficit monetari proper als 280 milions de dòlars anuals. Per altra banda, segons el

mateix Govern, un 80% de la població manifesta no estar satisfeta amb el seu volum d'alimentació i la FAO considera que un 72% de la població viu en condicions de risc alimentari.

És una de les grans paradoxes de la RDC: Més del 70% de la població viu sota el llindar de la pobresa i no mengen el suficient mentre que només el 10% del potencial agrícola del país és explotat i les dades ecolimàtiques són molt favorables a l'agricultura.

Una primera aproximació a la situació macroeconòmica i social de República Democràtica del Congo es pot trobar en el *Document de l'Estratègia de Creixement i de Reducció de la Pobresa* (DSRP) publicat pel propi Govern de RDC al juliol de 2006. L'estratègia agrícola, ramadera i de pesca establerta en aquest document passa per tres principis: dinamitzar el sector agrari, diversificar-lo, i modernitzar-lo.

Des de l'any 2006 i a partir de les recomanacions d'aquest document estratègic s'han iniciat una sèrie de processos que afectaran el sector agropecuari i dels quals destaquem dos:

Tractats de Lliure Comerç

Es pot comprovar que les polítiques internes que es volen establir ja disposen formalment dels principis bàsics perquè siguin coherents amb els Tractats de Lliure Comerç, ja que són bàsicament polítiques econòmiques obertes. No obstant això, ha de des-

taçar-se que, a causa de la falta de recursos, en moltes ocasions les polítiques públiques no estan anant molt més enllà de l'estricta formalisme, pel que l'efecte real sobre la població és limitat, la qual cosa es compleix especialment en aquesta zona de la República Democràtica del Congo, on la presència institucional és molt limitada.

Per tal de valorar els impactes que podria tenir l'aplicació de polítiques econòmiques obertes (Tractats de Lliure Comerç) en el sector agropecuari de la República Democràtica del Congo i, concretament, de la Regió del Nord Kivu, Veterinaris Sense Fronteres va realitzar un estudi a partir del qual es varen identificar 5 impactes:

1. Els Tractats de Lliure Comerç poden afavorir el fet que es prioritzin les inversions orientades a l'exportació enfront de les inversions destinades a la producció local i regional. Si es donés el cas, les conseqüències per a la població amb menys recursos podrien ser molt greus.
2. L'obertura de mercats internacionals consolida el poder dels grans comerciants enfront dels camperols i les camperoles. El desequilibri de poder ja existent en l'actualitat pot veure's accentuat.
3. La dependència dels preus agrícoles internacionals està perjudicant les variables macroeconòmiques de RDC i posant en risc a la població de l'àmbit rural.
4. L'obertura dels mercats internacionals, si no va acompanyada d'una millora en el control de les importacions, accentua els riscos per a la producció local.

5. Els Tractats de Lliure Comerç estan influïent en el tipus de cooperació que es realitza en la zona i aquesta, té ja massa pes en la política local.

Code Agricole o Llei Agrícola

El ministre congolès de l'Agricultura, Pesca i Ramaderia, Norbert Basengez Katintima, va presentar, el 28 d'octubre de 2009, al Senat, el projecte de llei Codi agrícola a la República Democràtica del Congo. Aprovat a finals de 2008 pel govern, aquest document, que defineix la política nacional en matèries d'agricultura i de seguretat alimentària, té com a objectiu essencial la reactivació agrícola fent d'aquest sector un pol econòmic de desenvolupament.

A través del Codi agrícola, l'Estat espera «aixecar les opcions clares i formular un projecte de desenvolupament per als 30 pròxims anys establint condicions promotores de desenvolupament, sobretot el refinançament de l'economia agrícola i de les infraestructures, la formació continua de la joventut en tècniques agrícoles».

Aquest Codi persegueix, d'altra banda, alguns objectius particulars i diversificats: desenvolupament dels i de les pageses, equitat en la repartició i l'accés a les terres, reducció de les pressions fiscals i policiaques, incitació de les entitats descentralitzades a implicar-se en el desenvolupament comunitari, reactivació del crèdit agrícola, etcètera.

Una de les articulacions més importants d'aquest Codi Agrícola està molt relacionat amb el procés de descentralització, d'estructures administratives i governamentals, potenciat pel Govern congolès: la creació dels CARG (Consells Locals Agropecuaris Rural de Gestion). Consells que tindran la responsabilitat de la posada en marxa de les polítiques agrícoles municipals, la distribució

de terres i on podran participar les organitzacions pageses i altres actors de desenvolupament rural.

Ara bé, amb la implementació d'aquesta nova llei agrícola hi ha una sèrie de amenaces que poden afectar seriosament les organitzacions pageses i rurals així com la vulneració de la sobirania alimentària:

- La tinença de terres - No queda clar quins criteris i prioritats s'aplicaran per a la distribució de terres. Tot i que, des de les organitzacions pageses del Kivu, es vol defensar les estructures locals i tradicionals, s'està promovent la privatització de terres donant prioritat als grans comerciants i a les inversions de capital

estranger. Fet que pot suposar, com ha succeït en certs indrets del Kivu i de l'Equateur, la compra de grans extensions de terres pel conreu de la jatropha per la producció d'agrocombustibles. I a més cal afegir que el Codi Miner i Forestal té més poder que el Codi Agrícola.

- Promoció de models productius intensius i agroexportadors - A partir de l'anàlisi del DSRP i del Codi Agrícola es conclou que, des del Govern Congolès, es vol promoure un model agropecuari intensificat i de monocultiu. Cosa que provocarà que els grans beneficiats d'aquesta nova llei agrícola siguin, de nou, les empreses amb capacitat d'inversió

i suposarà una amenaça per les estructures comunals i petites cooperatives.

- Paralització del procés de descentralització administrativa i política Per manca de pressupost i per manca de certa voluntat política, tot el procés de descentralització previst està aturat pel Govern Central, motivant que s'hagin anul·lat les eleccions municipals previstes per l'any 2009 i que totes les estructures descentralitzades no s'hagin creat o no disposin de recursos per portar a terme les seves funcions. I aquesta és la situació en què es troben els CARG, fet que està provocant la desmotivació de les comunitats. ■

Els actors locals a la República Democràtica del Congo

Entrevista d'Iris Boadella a Marie Dolorose Kafanya

(Arxiu Soler)

Les violacions contra els drets humans al llarg del conflicte de la República Democràtica del Congo es perpetuen de manera sistemàtica i generalitzada al conjunt de la població: desplaçats forçats, pillatges violents, morts, violència sexual, reclutament de nens/es soldats, etc. La violència sexual s'ha utilitzat com a arma de guerra i continua sent una preocupació alarmant en aquest país. S'han comès i es cometen innumerables violacions per part de tots els actors implicats en el conflicte, fins i tot la pròpia armada congoleesa. La gravetat de la violència sexual ha causat, i causa, un greu impacte sobre les dones del país, especialment les que viuen a la zona est de la RD del Congo. Una regió

encara afectada per un conflicte latent, on la situació d'inseguretat és més evident i les comunicacions amb la capital són reduïdes. Fa poc que l'UNFPA- Fons de Població de les Nacions Unides- va alertar que almenys 8000 dones van ser violades en el marc dels enfrontaments i la campanya militar que va tenir lloc a l'est de la RDC durant el 2009.

El silenci que envolta la RD del Congo va acompanyat de la invisibilitat d'aquests crims. Posar fi als crims sexuals implica acabar amb la impunitat dels seus agressors, fet imprescindible per a la seguretat i la consolidació de la pau al país. És prioritari emmarcar la lluita en accions socials, polítiques i judicials

concretes a nivell local, nacional i internacional. La lluita contra aquesta violència, les conseqüències psicosocials i la impunitat forma part del dia a dia d'organitzacions de dones congoleeses, com és el cas de FEPSI (Femmes Engagées pour la Promotion de la Santé Intégrale), una associació que treballa conjuntament amb Farmacèutics Mundi.

A través del seu testimoniatge Marie Dolorose Kafanya, Presidenta de FEPSI, ens aproparà a la realitat de la regió - est de la RDC- on FEPSI fa més de nou anys que treballa donant suport a les víctimes de la violència sexual, entre altres. Aquesta entrevista vol posar de manifest el treball i la lluita d'aquesta ▶

organització, el rol protagonista de les entitats locals, les possibilitats i dificultats en què es poden trobar, sense descontextualitzar el seu treball de la situació complexa del país, concretament del Kivu.

Com va sorgir la iniciativa de crear FEPSI?

FEPSI va ser creada l'any 2000 per 15 dones que es van organitzar i que es van posar d'acord. Com que va ser durant la guerra, no podíem fer front a tota la població, així que vam categoritzar almenys tres grups. L'objectiu era intentar ajudar les dones víctimes de violència sexual, les viudes i els orfes amb VIH i finalment els desplaçats per la guerra i els desplaçats per causes naturals, com per exemple, l'erosió del volcà de Goma. Ens vam preguntar què podíem fer, vam reflexionar-hi i finalment vam decidir obrir un hospital. Així,

vam començar a realitzar l'activitat, primer de tot constituint-nos com a associació.

El vostre treball i lluita del dia a dia...

En un primer moment, nosaltres realitzem l'atenció sanitària, l'assistència psico-mèdica, rebem les víctimes de violència sexual al centre hospitalari. Tenim una sala que nosaltres anomenem la sala d'escolta, hi ha un psicòleg i les conselleres. Rebem la víctima, l'escoltem. S'ha d'expressar i es necessita temps. S'ha de familiaritzar amb nosaltres i, després de parlar, la mateixa dona i nosaltres intentem veure què podem fer per ella, en funció de les necessitats i els problemes que ha manifestat. En un primer moment, el problema és a nivell mèdic, amb el trauma físic, es

necessita tractar ràpidament perquè no hi hagi una infecció greu, un embaràs, etc. Només el fet de veure que tenen una assistència gratuïta ja les tranquil·litza, perquè veuen que algú les pot ajudar, i al final del dia, a través del treball, t'adones que comencen a somriure. Realment és amb la paraula que curem més. A part d'aquesta atenció psico-mèdica, les sensibilitzem per l'acompanyament jurídic. A algunes les orientem cap a les altres associacions per fer aquest acompanyament. Les que no volen, evidentment no les podem forçar i continuem ajudant-les de mica en mica.

També realitzem altres accions a nivell local. Fem sensibilització per conscienciar la població: a les escoles, associacions femenines, emissions radiofòniques. Fer-ho localment és molt positiu, ja que hem

FEPSI. Organització que treballa en projectes de sensibilització i d'atenció a les víctimes de violència sexual. A través del seu centre mèdic (ciutat de Butembo), dirigit per elles mateixes, ofereixen atenció mèdica i social a dones i menors víctimes de la violència sexual.

(Arxiu Soler)

constatat que a més sensibilització, més dones presenten denúncies.

Podeu parlar sobre què passa amb les persones que cometen aquests crims, sobre la impunitat..

Una part de les víctimes manifesten que volen denunciar-los però sovint la falta de mitjans fa que es frenin, perquè costa molts diners i es necessita molt de temps. Realment és estrany que es pugui arribar a una actuació completa, i aquest fet desanima a vegades la víctima. També, hem constatat que hi ha problemes d'impunitat com vostè diu. Si es denuncia però no s'hi fa res, o si s'arresta algú que tres setmanes després és al carrer, aquest esdevé un element perillós per la víctima, però també per nosaltres, els actors. Bé, és molt descoratjador, i provoca que, a vegades, les víctimes prefereixin un "acord amistós". La impunitat afavoreix la freqüència de la violència sexual.

Durant la guerra la violència sexual, les violacions sobretot, van ser comeses per militars, homes armats, que utilitzen la violència sexual com a arma de guerra. Però, quan hi ha una aparent calma també trobem determinats civils que han comés el mateix delictes... hi ha impunitat.

Quants casos de violència sexual són atesos per la justícia?

Puc dir que l'any 2008, hem arribat a seguir 480 casos, i d'aquests casos potser en trobareu uns 80 que han pogut ser atesos per la justícia. És encara una xifra molt baixa. A més durant la guerra moltes de les violacions no van ser conegudes: trobem un militar que ens arriba amb una arma però no podem distingir de quina companyia o rang és. I aquest

fet també esdevé un problema per denunciar.

Pots explicar breument, com a nivell de la regió del Kivu, us organitzeu conjuntament amb altres associacions que defensen els drets humans?

Tenim Plataformes, associacions locals que s'han organitzat per poder lluitar conjuntament. Per exemple GADHOP- Grup d'associacions de Drets de l'home- de la qual FEPSI també n'és membre. Ens reunim per discutir les diverses problemàtiques i intentar fer pressió a les autoritats

*Marie Dolorose Kafanya
(Arxiu Lliga dels Drets dels Pobles)*

polítiques. Tenim la SAFDEF que treballa també en la lluita contra la violència sexual. Aquesta plataforma té diferents comissions, a nivell jurídic, sanitari, psicosocial i socioeconòmic. Això, realment fa una força de dones per intentar lluitar. Puc dir que actualment hi ha autoritats polítiques que comencen almenys a implicar-s'hi. Accepten venir a formacions que organitzem, per veure com conjuntament podem lluitar. Ens acompanyen, a vegades, sobre el terreny, quan veiem que

hi ha problemes a algun lloc. Tot i sovint ens trobem davant d'autoritats polítiques que no són estables, hi ha canvis, fet que dificulta la nostra tasca. De fet, també tenim dificultats a nivell de defensors de drets humans que no estan gaire protegits, treballem amb molts riscos, però si més no treballem.

Què en penseu del fet de ser aquí, a Barcelona?

Venir aquí ens permet parlar del que passa a casa nostra, perquè la guerra encara no ha acabat. El 2006, després de les eleccions crèiem que seria el final de la guerra, però hi ha regions sobretot al Nord i Sud Kivu que encara pateixen.

Esperem, sobretot, el final d'aquesta guerra. Esperem que amb la intervenció de l'ONG es pugui fer pressió al nostre govern, que els governs congolesos i ruandesos puguin veure què s'ha de fer perquè la pau torni. S'ha de trobar una solució duradora, perquè la gent pateix. Espero que la societat espanyola sigui sensible a la nostra problemàtica i potser podria intervenir a nivell del govern espanyol comunicant-se amb el govern congolès i esbrinar perquè la guerra no acaba.

També hem de continuar treballant per les mateixes dones que desconeixen els seus drets. Hi ha molt per fer, primer que puguin reconèixer tots els seus drets. No, només hi ha les violacions hi ha altres tipus de violència, com la domèstica.

Amb la sensibilització hi ha canvis. Hem demanat que totes les nenes puguin anar a l'escola, la representativitat de la dona en l'esfera pública és encara mínima. Per exemple, per les eleccions passades, va haver-hi molt poques candidates que es van presentar.

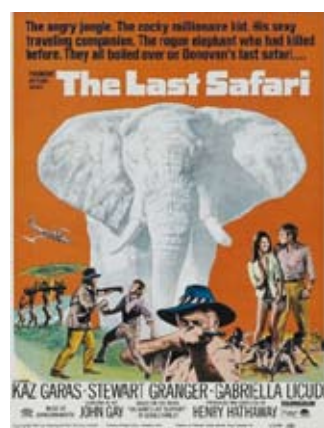
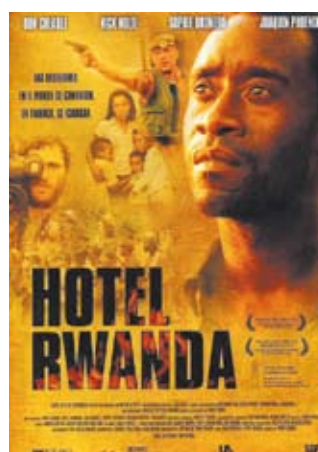
En fi, nosaltres continuem treballant..... ■

Del cinema sobre Àfrica, al cinema africà

Muriel Giménez
Periodista

L'Àfrica negra, i entenem per negra l'Àfrica situada al Sud del Sàhara, ha estat qualificada per a molts com la gran oblidada. Oblidada pels mitjans de comunicació, oblidada per la comunitat internacional, i en conseqüència invisible per a la majoria de nosaltres. Si a Occident pràcticament no ens arriba informació sobre la seva vida política i social, ni sobre les seves guerres i conflictes, molt menys ens arriba el seu art, la seva cultura, o el seu cinema. Però, mentre el cinema africà no es projecta a les nostres sales, sí que hem sigut testimonis de centenars de pel·lícules sobre l'Àfrica, fruit de la fascinació d'Occident vers aquest continent.

Tots recordem la magnètica Kenia de *Memorias de Àfrica* (Sydney Pollack, 1985), la bellesa dels grans llacs de *La Reina de Àfrica* (John Huston, 1951) i les *Las Nieves del Kilimanjaro* (Henry King, 1952); o el morbós safari de *Mogambo* (John Ford, 1953). En totes elles, personatges occidentals viuen les seves experiències en el context més màgic d'Àfrica, l'espai idoni per situar-hi també caçadors, exploradors, i intrèpids aventurers, com a *Hatari!* (Howard Hawks, 1962), *El aventurero de Kenya* (Ronald Neame,

1965), *El último Safari* (Henry Hahaway, 1967), *Las minas del rey Salomon* (J. Lee Thompson, 1985), o *Las montañas de la luna* (Bob Rafelson, 1990).

En la majoria d'aquests films la visió que s'ofereix sovint sobre els seus habitants és la d'extrafolaris nadius, paradigmes del "bon salvatge", com també ho era Tarzan; o de submisos servents - "Si Bwana", es repetia a molts films de Hollywood- que eren "educats" gràcies a l'uropeu. No obstant, cada vegada més, el cinema comença a presentar l'home blanc com el veritable incivilitzat, l'agressor voraç d'una biodiversitat única, l'espoliador dels recursos naturals, i l'explotador dels seus pobles. És el cas de *Cazador blanco, corazón negro* (Clint Eastwood, 1988); *Gorilas en la Niebla* (Micheal Apted, 1988); *Congo* (Frank Marshall, 1995); *El jardinero fiel* (Fernando Meirelles, 2005); o *Man to man* (Régis Wragnier, 2005). I combatent la visió suprematista de l'home blanc amb films com *En algun lugar de África* (Caroline Link, 2001), *La masai blanca* (Hermine Huntgeburth, 2005), *Lejos de África* (Cecilia Bartolomé, 1996), i *Viaje mágico a África* (Jordi Llompart, 2009).

Com a punt diferencial és interessant parlar de les úniques aproximacions “serioses” a la història africana. Al costat de la guardonada *El último rey de Escocia* (Kevin MacDonald, 2006), el primer retrat d’un polític africà, el del dictador Idi Amin, d’Uganda, trobem la notable *Hotel Rwanda* (Terry George, 2004) que, malgrat algunes crítiques a la manca de referències històriques i a errors de datació, s’endinsa de ple en el genocidi ruandès, i denuncia com la comunitat internacional, ben assabentada de les matances, va permetre l’assassinat de 40.000 persones en quatre dies, a l’abril del 1994, i l’extermini del 90% de la població tutsi ruandesa en només tres mesos.

Per altra banda, en el terreny del documental, cineastes de prestigi van voler fer “visibles” algunes de les problemàtiques d’Àfrica. El primer d’ells va ser Werner Herzog, amb *Los médicos voladores de Africa Oriental* (1969), el seguiment d’un grup de metges voluntaris que ofereixen, a les àrees més remotes de Tanzània, Uganda, o Kenia, assistència mèdica. I dècades més tard, al 2001, Abbas Kiarostami va realitzar el documental *ABC Àfrica*, en què retratava l’impacte de la SIDA a través d’un grup d’orfes, sempre fugint del tòpic de l’africà famèlic, comú a molts documentals, i mostrant com, malgrat el dolor i les misèries d’aquests infants, també hi ha lloc per jocs i somriures.

ENTREVISTA AMB GILBERT-NDUNGA NSANGATA

De les dificultats del cinema africà realitzat per africans en parlem amb en GILBERT-NDUNGA NSANGATA (Brazaville, Congo, 1950) Realitzador congolès refugiat a Catalunya, autor dels documentals *Catalunya Negra* (2005), *Los niños de Inkisi* (2009), *Makanisi* (2009), i a punt d’acabar la seva última obra, una llarg metratge de ficció, ens acosta al cinema del seu país i de la seva regió d’influència, l’Àfrica Central, per tal d’ajudar-nos a descobrir la seva història, les seves principals problemàtiques, i el perquè que els seus (pocs) films no arriben a Occident.

Gilbert-Ndungu Nsangata
(Arxiu Nsangata)

“La primera pel·lícula que es va fer va ser *Afrique sur seine de Paulin Soumanou Vieyra* (1957), però no la va poder fer a l’Àfrica perquè no va obtenir el permís. Més que una metàfora, això és el punt de partida per entendre la problemàtica del cinema africà.”, explica Nsangata. Perquè, si bé és veritat que amb la descolonització la majoria de països africans del sud del Sàhara -especialment de l’Àfrica de l’Oest amb Senegal, Mali, Guinea Equatorial, Camerun o Burkina Faso al capdavant- comencen a fer produccions cinematogràfiques més o menys pròpies, les dificultats són moltes, i la seva producció només és possible gràcies a les ajudes de les ara ex potències colonials, que els permet finançar pel·lícules, i fins i tot crear, anys més tard, el FEPASCO, el Festival Panafricà de Cinema i Televisió de Ouagadougou, a Burkina Faso.

No obstant, aquest no és el cas de l’Àfrica Central, on la creació, producció, i projecció de cinema africà és nul·la. “Si tens l’oportunitat de veure cinema africà, sobretot serà el cinema que es fa a l’oest d’Àfrica. Per tant, si preguntes sobre com és el cinema africà a un ciutadà de l’Oest tindrà més elements per a respondre’t que algú del centre, ja que el cinema de l’Àfrica central no sé si existeix en si mateix...només s’han fet una o dues pel·lícules.”, assenyala Nsangata. I l’explicació es troba, segons el realitzador congolès, en dos obstacles bàsics: els sistemes polítics de la regió, diferents als de la resta del continent, i el pes, l’allargada ombra, de l’herència colonial. ▶

La censura

Els sistemes polítics de la zona, “l'àrea on precisament hi ha més conflictes, guerres, i corrupció de tota Àfrica”, matisa Nsangata, reneguen de promoure el cinema. L'objectiu és evitar que es faci cinema i que aquest reflecteixi les problemàtiques més candents, les guerres, la corrupció, les injustícies.... “És una manera de salvaguardar els interessos polítics d'aquesta zona, per aquest motiu des dels governs no es fa una política de producció cinematogràfica” afirma Gilbert.

No obstant, no sempre va ser així “just després de la descolonització”, ens explica Nsangata, “Congo va nacionalitzar totes les sales de cine, amb un govern més d'esquerres. Als primers anys de la revolució socialista,

la televisió va tenir un pes important en la producció i difusió de cinema africà, amb pel·lícules d'idees socialistes, com la primera gran pel·lícula, *La Capella* (J.M. Tchissoukou). No obstant, 7 anys més tard, es van començar a tancar sales, i ara al Congo fa més de 20 anys que no s'hi fa una pel·lícula.”

L'herència colonial

Fins i tot quan es parla del cinema més prolífic de l'Àfrica Occidental, s'ha de tenir en compte que pràcticament només ha estat possible per les subvencions procedents de les ex potències. I això ha estat, i encara és, un *handicap* per la producció, però també per a la llibertat

temàtica del cinema, forçat a heretar el fil etnològic de l'era colonial, amb retrats de costums i tradicions, i obligat a vetar altres problemàtiques “compromeses”, com els processos d'independència o les conseqüències de la colonització.

Nsangata ens explica el cas del film d'Ousmane Sembene, *Campamento de Thiaroye* (1988), una pel·lícula que narra la històrica matança de senegalesos a mans de l'exèrcit francès. Sembene no va rebre finançament, de manera que va tardar més de deu anys a reunir diners per a poder realitzar-la. I aquesta és la gran trapa amb la qual es troben tots els directors africans. “És per aquest motiu que no es pot fer memòria històrica sobre la colonització, o sobre la penetració de l'Islam. Jo mateix vaig tenir problemes com a director teatral quan feia temàtiques on es mostrava la relació amb la colonització. Era molt difícil fer passar l'espectacle a les grans sales del Congo, ja que aquestes tenien relació directe amb les ex potències colonials” explica Nsangata de la seva pròpia experiència.

“Però Àfrica necessita conèixer aquests fets. I la

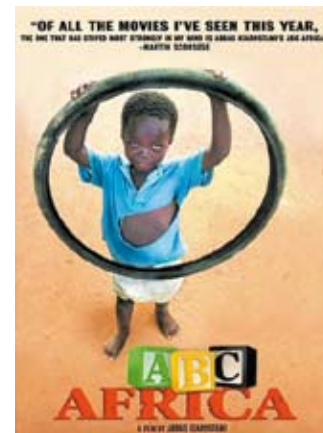
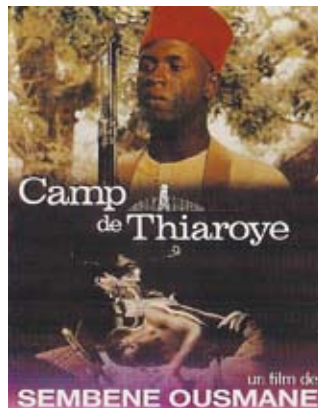

censura ve de fora, no de l'espectador africà", assegura el realitzador congolès sobre la importància de continuar fent films com el de Sembene. No obstant, també reconeix que moltes vegades són ells mateixos que cauen en la censura: "nosaltres, els realitzadors, som conscients de tot això, i ja no proposem fer aquest tipus de pel·lícules, perquè sabem que si tractem segons quina temàtica no rebrem els diners per finançar-la"

Llenguatge propi?

Quan se li pregunta a Nsangata sobre si existeix un llenguatge propi, una "manera africana" d'explicar històries, recorda una anècdota d'un curs sobre cinema que va fer a Guinea Equatorial: "Un dels alumnes va portar una pel·lícula que havia fet, una història de karate que no tenia res a veure amb la realitat. I li vaig dir: però, no veus que aquí hi ha històries! Si sortiu al carrer, hi ha una noia amb una maleta que espera. I al cap de dues hores, la noia continua allí. Quantes històries en poden sortir d'aquesta noia de la maleta?"

El gran pes del cinema occidental ha dificultat la creació d'un llenguatge i una narrativa nacional, i ha impedit una manera pròpia d'expressar-se amb el setè art. "El cinema africà es realitza per a Europa. Fins i tot els escriptors africans no escriuen pel seu poble", afirma Nsangata. No obstant, segons el realitzador congolès "aquest cinema africà, que imita l' europeu, ha fracassat també, perquè en aquest context no hi

hagut cap intent de crear una escola que proposi una estètica específica".

Només realitzadors com Jean Rouch o Ousmane Sembene van intentar fer una proposta autòctona, així com realitzar un cinema nacional sobre els problemes dels seus països, amb l'objectiu d'informar al públic africà. Però això, només ha estat possible a l'Àfrica de l'Oest, que ha aconseguit una manera específica d'expressar-se: "és una manera pròpia de mirar, de mirar el temps que passa, per exemple, a través de persones assegudes en un arbre que parlen i parlen sobre la vida... ", explica el director congolès.

Però malgrat aquests propostes Nsangata considera que el cinema africà no ha reflexionat suficientment. El camí està encara per fer, però l'esperança es manté desperta gràcies a nous projectes, com per exemple el de crear una escola de cinema a Guinea, una de les iniciatives que fa que directors africans com Nsangata siguin optimistes vers un canvi de rumb en el cinema africà: "espero que puguem deixar enrere el mirar i crear per Occident i parlem als africans de les problemàtiques dels seus països. Si hem de reflexionar sobre allò que li cal al nostre cinema hem de pensar en termes d'objectius culturals, no comercials. Es necessita fer un cinema amb el suport d'una organització cinematografia interna que potencii la llibertat de narratives africanes, però en última instància, aquesta és una decisió política." ■

Bibliografia destacada

DESINFORMACIÓN.

Cómo los medios ocultan el mundo.

Serrano, Pascual

editorial Península - Barcelona, 2009 (4a. edició)

La majoria dels ciutadans considera que, després de llegir la premsa o veure els telediaris, està informada de l'actualitat internacional. Amb tot, la realitat és ben diferent de ser l'imatge unívoca oferta pels mitjans. Aquest llibre fa un recorregut pels principals esdeveniments ocorreguts en els darrers anys mostrant - mitjançant entrevistes amb experts, bibliografia especialitzada i consulta de mitjans alternatius - que el succeït no és ben bé el que ens han explicat. Amb una mirada incisiva, Pascual Serrano, desbrossa el funcionament dels gran mitjans de masses per fer-nos comprendre que la desinformació és una constant. El que creiem que està succeït en el món és solament una falsa composició al servei d'uns interessos que van, poc a poc, conformant l'opinió pública.

EL TEMPS NO ESPERA.

Converses amb Citlali Rovirosa - Madrazo.

Bauman, Zygmunt

Editorial Arcàdia - Barcelona, gener 2010.

Aquestes converses són un conjunt de reflexions, gairebé una sèrie d'assaigs breus, sobre alguns dels grans temes d'ordre moral i polític que més ens preocupen avui. Seguint el fil dels interrogants que Citlali Rovirosa-Madrazo li formula, l'autor examina, des d'una perspectiva històrica, un seguit de qüestions el punt de partida de les quals és la greu crisi econòmica desencadenada els darrers temps i les conseqüències que se n'han derivat en tots els ordres de la vida. La seva lectura de la contemporaneïtat, innovadora i lúcida, el duu a tractar aspectes com ara el terrorisme internacional i l'auge dels fonamentalismes, el declivi dels estats nació, el desenvolupament de la biotecnologia, les amenaces del canvi climàtic...

ÁFRICA MÁS ALLÁ DEL ESPEJO.

Diop, Boubacar Boris

Editorial Oozebap - col. Pescando humeos núm. 5

Barcelona, 2009

L'escriptor senegalès Boubacar Boris Diop, reuneix en aquest llibre diferents assaigs amb una mateixa premissa: per els atacats i humiliats d'Àfrica, la resistència cultural és més imperativa que mai. L'imatge que rebem de l'Àfrica no solament no es correspon amb la realitat, sinó que pretén que cada ciutadà africà s'avergonyeixi de la seva memòria i de la seva identitat. Per la qual cosa, prendre la paraula és un deure moral per a tots aquells que tenen la possibilitat de fer-se escoltar. Aquest llibre neix d'aquesta responsabilitat. Estructurat en quatre parts, Diop denuncia rotundament l'actuació de la França de Mitterrànt en el genocidi de Ruanda, al mateix temps que elabora un discurs autocrític entorn l'escriptor africà, reflexiona sobre l'exili econòmic dels joves, els desafiaments culturals de la globalització o el paper nefast de les elits, i exposa una introducció magistral a dos de les grans figures senegaleses del segle XX, Senghor i Cheikh Anta Diop.

LA GUERRA DE LA RD CONGO, MÁS ALLÁ DE SUS RECURSOS.

Royo Aspa, Josep Ma.

Quaderns de Construcció de Pau, núm. 11 - publicació de la escola de Cultura de Pau - Barcelona, desembre 2009

Els diversos acords de pau entre 2002 i 2003 van comportar la retirada oficial de les tropes estrangeres i la formació d'un govern de transició entre 2003 i 2006, i la celebració d'unes eleccions que van configurar un nou govern a partir d'aquella data. Tot i això, no ha suposat el final de la violència en l'est del país, degut al paper del govern congolès, de Rwanda i la presència de faccions de grups no desmobilitzats i del FDLR, responsable del genocidi de Rwanda el 1994. Així, la regió continua sent l'escenari d'un dels conflictes armats més greus i de més difícil resolució en l'actualitat. Aquest informe es producte d'una missió exploratòria a Rwanda i a l'est de la RD Congo entre agost i setembre de 2009 en la que es van dur a terme entrevistes a un ample espectre d'actors locals i internacionals de l'àmbit polític i social.

Participació

El pla de participació de la Lliga dels Drets dels Pobles

A la Lliga dels Drets dels Pobles creiem que participar voluntàriament en una entitat promou valors democràtics essencials com la solidaritat i la justícia social, al mateix temps que reivindica un paper actiu de la ciutadania en la presa de decisions. Per aquesta raó no podem deixar de dotar-nos d'un instrument que creiem indispensable per a millorar i ampliar les relacions entre els diferents òrgans de decisió i de treball de l'entitat, ampliar la participació compromesa amb els socis, amb altres entitats (treball en xarxa) i amb la ciutadania en general. Aquest instrument, ja previst dins del Pla Estratègic 2007-2011 de l'entitat, és el Pla de Participació, que des del setembre del 2009, ja hi estem treballant.

L'elaboració del Pla de Participació comptarà amb diverses fases. La primera, ja començada, preveu la realització d'una diagnosi acurada de la realitat de l'entitat. Aquesta diagnosi s'ha encarregat a una experta externa a la Lliga, la Marta Fernández Prat, que ha preparat un qüestionari per enviar a tots els socis, i que, a més, realitzarà algunes entrevistes a membres de l'entitat. Això ens hauria de permetre detectar les nostres principals mancances i necessitats de l'estructura organitzativa, per tal de desenvolupar plenament la participació dels membres tant en les diferents fases dels projectes, com en els diversos espais i nivells de l'entitat.

Al mateix temps, es realitzaran accions i intervencions complementàries que permetran optimitzar el nivell de coordinació de l'entitat i facilitar l'articulació entre els diferents nivells de participació a la Lliga. Així com capacitar i formar les persones que es vulguin implicar més, promoure la participació i difondre les activitats de l'entitat.

L'elaboració del pla s'acabarà el desembre del 2010, quan es presentarà el document definitiu en una assemblea extraordinària dels socis, per debatre'l i, si s'escau, aprovar-lo. Mentrestant però, s'hauran realitzat altres activitats per tal que l'elaboració del pla mateix sigui com més participativa millor i pugui comptar amb la intervenció dels socis.

Us tindrem informats i, per a qualsevol dubte, suggeriment o consideració que tingueu, poseu-vos en contacte amb nosaltres.

Activitats i informacions de la Lliga

Sessió internacional del Tribunal Russell

Durant els dies 1, 2 i 3 de març, La Lliga ha assistit a la primera sessió internacional del TRP que, tot i que no té caràcter jurídic i per tant les seves resolucions no són vinculants, sí que té molta importància mediàtica i el pes del seu rigorós compromís d'anar més enllà de la solidaritat tradicional i d'utilitzar una eina com el Dret internacional per lluitar contra la injustícia.

Aquest prestigiós tribunal que es va crear el 1966 per jutjar la política exterior i la intervenció dels EUA al Vietnam, que entre 1974 - 1976 va celebrar diverses sessions sobre la violació dels drets humans per part de les dictadures de l'Argentina, Brasil i Xile, s'ha tornat a constituir, no per jutjar l'estat d'Israel sinó per posar de manifest la complicitat de la comunitat internacional per la seva passivitat i manca de voluntat política arran especialment de l'opinió consultiva de la Cort Internacional de Justícia del 2004.

Es poden consultar la composició del tribunal, ponències, testimonis, conclusions d'aquesta 1a. sessió:

www.tribunalrussel.org

a la nostra pàgina també hi trobareu més informació:

<http://www.dretsdels pobles.org/> ■

Seminari sobre el paper de l'acció humanitària en el marc del conflicte a RDC.

El passat 9 de març es va realitzar la sessió de debat sobre l'espai i el paper de l'acció humanitària i la cooperació al desenvolupament en el marc del conflicte armat de la República Democràtica del Congo. Més de 30 persones de diverses entitats, institucions i ONG van participar en aquesta sessió. Per situar els elements clau del debat vam comptar amb les intervencions d'**Alejandro Pozo** (investigador sobre construcció de pau i professional de l'acció humanitària) i de **Caddy Adzuba Furaha** (periodista congolesta al Kivu Sur i guanyadora del Premi Internacional de Periodisme Julio Anguita Parrado el 2008). L'acte va ser organitzat per la Coalició RDC, format per la Bretxa, Escola de Cultura de Pau de la UAB, Farmacèutics Mundi, Justícia i Pau Barcelona, Lliga dels Drets dels Pobles i Veterinaris Sense Fronteres. ■

Inauguració de l'exposició Colòmbia, Pau en Moviment

Del 19 al 29 de gener, juntament amb Cooperació i Entrepobles, la Lliga dels Drets dels Pobles va inaugurar l'exposició *Colòmbia, Pau en Moviment* a Sabadell, a la Biblioteca Vapor Badia. L'exposició anà acompanyada de la conferència *Colòmbia. La veu i la participació de les dones* el dia 20 de gener, amb la participació de Marcela Duarte, membre de MOVICE i Juvenal Arrieta, membre de Organització Nacional Indígena de Colòmbia (ONIC). ■

Cicle de documentals Les dones al Magrib

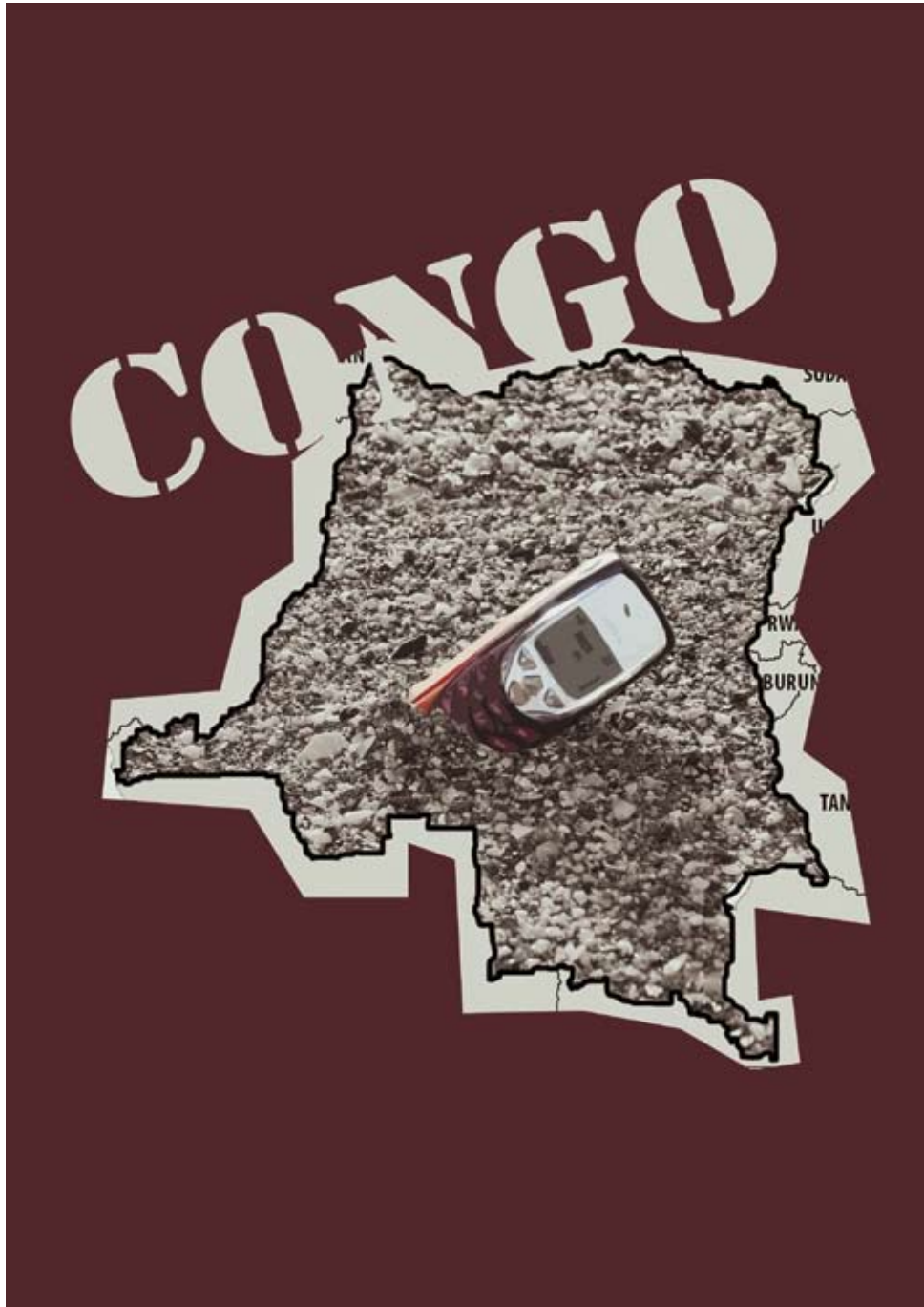
La Lliga, amb la col·laboració del departament de cooperació de l'ajuntament de Santa Coloma de Gramenet organitzà, durant els dies 17 i 22 de març el cicle de documentals *Les dones al Magrib*. Tingué lloc al CRJ Mas Fonollar de Santa Coloma de Gramenet.

En el marc del cicle es projectaren els documentals *El libro de familia* i *El Batelett. Les femmes de la Medina* amb un posterior debat moderat per Fátima Ahmed. ■

Presentació del documental Amazònia, Masato o Petroli

El passat dimarts 2 de març de 2010 es va presentar el documental dins de la Primavera Solidària de la ciutat de Terrassa, i, amb força èxit d'assistència. El cinema Catalunya es va omplir de persones interessades sobre la temàtica entre els quals hi contaven catalans amb vincles al Perú i peruans establerts a Catalunya. La projecció es va iniciar amb la presentació de la regidora de Cooperació de l'Ajuntament de Terrassa, Josefina Soler i el president de la Unió Cultural Latinoamericana de Terrassa, Eduardo Atao. Posteriorment a la projecció es va poder obrir un torn de debat entre els assistents i el director del film, Josep Ramón Giménez, entre els quals varen destacar la bona impressió que s'havia endut el públic d'aquest documental -denúncia amb què compta la campanya i reclamant que es pugui fer més difusió de la problemàtica que estan patint els pobles indígenes del Perú. ■

El Coltan al Congo.

Autora: Míriam Pelegrina. IES Ferran Casablanques de Sabadell.

Concurs de contraportades 2009 per la Revista Papers. Motiu del concurs: l'Àfrica i els recursos naturals.